

У Нацыянальным архіве Рэспублікі Беларусь захоўваецца ліст народнага паэта да Пятра Міронавіча Машэрава ад 9 кастрычніка 1968 года. Пяцрусь Броўка адпачывае ў Сочы. Стан здароўя далёка не лепшы. Можна засяродзіцца на сабе, у лепшым выпадку праягніц галоўную справу свайго жыцця — пісаць вершы. Альбо проста любавацца харастром узбярэжжа Чорнага мора... Але пісменнік знаходзіц час і выкладае некаторыя свае думкі Першаму сакратару ЦК Кампартыі Беларусі...

«Дарагі Пётр Міронавіч! Я ўсё пад уражэннем харошае, цікае разомы з Вамі ў мінульым месцы. Але, як заўсёды, хочацца сказаць многа, а не паслаўшаць. А пасля думаюцца, а чаму я не скажу пра гэта і пра гэта... Да, відаць, такая яня і старкоўская юласцівасць, калі хочацца пагаварыць больш падрабязна аб усім. Вось і я, карыстаючыся тым, што ў Сочы ў мяне часу многа, на танцы і гулі хадзіць мене позна, хачу адвараць у Вас кірху часу, каб паслухалі пра мое раздумы і развагі. Можа, у хіма нічога новага, а можа, што-небудзь і будзе заслугоўваць увагі...»

Кастрычнік 1968 года... Кім ёсё ж на той час быў Пяцрусь Броўка, акрамя таго, што займаў пасаду (з 1967 года) галоўнага рэдактара Беларускай Савецкай Энцыклапедыі? Перш за ёсё, аўтарам многіх паэтычных кніг. Дэбютаваў вершамі будучы класік ажно ў 1926 годзе ў газэце «Чырвона Полаччына» і ў альманаху «Надзвінне». Першыя зборнікі — «Гады штоўм» і «Прамова фактаўм» — пабачылі свет у 1930 годзе. Да Вялікай Айчыннай вайны выйшлі кнігі «Цэхавана будні», «Пазэзія», «Так пачыналася мададось», «Прыход героя», «Вясна радзімы», «Кацярына», «Вершы і пазэмы», «Каландры», «Шляхамі баравымі»... У 1934, 1945, 1947, 1948 і 1951 гг. выхадзіцца яго «Выбраныя творы». У 1957-м — Збор твораў у двух тамах. У 1965—1966 — Збор твораў у 4-х тамах. Двойчы творамі Петрусь Броўкі прысуджваецца Сталінскія прэміі. За раман «Калі зліваюцца рокі» ў 1959 годзе — Літаратурная прэмія Якуба Коласа. У 1962 годзе атрымай Ленінскую прэмію і звані-

не «Народны паэт БССР». Быў узнагароджаны і трывма ордэнамі Леніна... У 1948—1967 гг. Пяцрусь Броўка — старшыня прайлення Саюза пісменнікаў БССР...

З пісмі Машэраву: «...Надходзіць свята пляцізесціўгодаўдзя расспілкі. А яно мяне вельмі хвалюе. Можа, асабліва янич і таму, што ўсе пляцізсятъ год прайшлі на маіх вачах. І пляцізсятъ год працы ў мяне. У снежні 1918 года трынаццацігадовым хлапчуком я пачаў працаўца перапісчыкам Вялікі-Далецкага власнога ваенага камісарыата, а дайшоў, як ведаеце, да галоўнага рэдактара Беларускай Савецкай Энцыклапедыі. Ёсць абы чым падумаш. Вось што зрабіла ся мене родная патрія, родная Савецкая ўлада. Да хіба я адзін. Колькі нас такіх. Увесна народ узімія так, што не спазнай. Нямала гора давялося яму вынесці. Але глінам ціпэр на горад і вёску — сэрца радуцца. Лепш, значна лепш сталі жыць людзі, а многія і проста добра! Вось чаму ѿсь шырока радиуюцца надыходзячыму вялікаму святы. З ліста ў ЦК: «...Радуе тое, што ў Мінску цудоўны музей Айчыннай вайны, што да свята будзе збудаваны выдатнейшы выставачны зал, што не толькі ў Мінску, а, відаць, у кожным калгасе старавацца адзінчыць гэту выдатную дату. Пётр Міронавіч! Вось калі думаеш пра будаваніе і пра тое, што будеце, дык на думку перш-наперш прыходзяцца тэатры, чымі рукамі гэта зроблена і рабіцца — будаўнікі. А тут, Ве лепш ведаеце за мяне, у нас і вузкае месціца. Не хоча моладзь ісці ў будаўнікі. І рабочых рук не хапе. Што праца цяжкая? Да ёсць не цяжкай за другія, хоць і не лёгкай. Малыя заробакі? Відаць, у некваліфікаванай рабочай сілы і невялікі. Ведаю, што прымаўца розныя заходы, каб прыцягнчь патрэбную рабочую сілу на будоўлю. І ѿсь яны нехобнды. І добра, што прысвойваеца ганароўства званне: «Заслужаны будаўнік». Але ці не можна было абы цвяціць яшчэ адну прапанову: абіцца і гарантаваць сапраўды выдатнаму мададому будаўніку, што яму ў першую чаргу будзе ў свой час дадзенна добрая кватэра. Хай бы такіх было на рэспубліку хоць адна сотня. Але, калі б гэта здзейсніц і як след распісаць у друк, мне здаецца, яно вельмі б

укоток мой на Вушачыне. Але калі падаўшы на высокім узгор'і над лістостроім вузорам высокія абеліск, прыбліданы кветкамі, з імёнаі загінуўшых герояў, з імёнаі тых, з кім некалі рос і дзялілі лустро чорнага хлеба, на вочы набеглі слёзы...»

Тут, пэўна, аўтарытэтны пісменнік меў на ўвазе і гістарычную памісці, звязаную з грамадзянскай вайною, падзеямі Каstryчніцкай рэвалюцыі на Беларусі?..

Варта ўспомніць, што і ў самым

пачатку пісні, што відносіцца Пяцрусь Броўка вялікую вагу ўдзяляў ролі мастацкага слова ў грамадзянскай справе: «Мне трэба, как слова // падносіла цэглу, // а вершы ў альбом // і другія напішуць...» Таму і ў лісце ў ЦК клопоты паэта пра рабочага чалавека падаюцца цалкам натуральнымі, лагічнымі, яны вынікаюць і з мастацкай пазіцыі пісменніка.

Чытаеце далей: «Пётр Міронавіч! Паколькі я пачаў гаварыць пра моладзь, дазвольце міне пагаварыць і аб нашым камсамоле. Я ведаю, што вы значна больш ведаеце аб жыцці нашай моладзі. Доўгі час вы былі першымі сакратаром ЦК ЛКСМБ. Можа, тое, што пралапаныя сябе і наеапрадаўнаныя. Можа, я прымерваюся на сябе, камсамольцаў дваццатых гадоў, і на сваіх саброй. А ў сучаснай моладзі другія інтарэсы. Але я не могу не ўспомніць без хвалівания, як мы некалі хадзілі ў камсамольскіх калонах са сцягамі, з плакатамі, з транспарантамі па гарадскіх вуліцах пад свае, хай не зусім сыгрыныя, душавыя аркестры. Як мы марыштравалі, як мы спявалі. Даставалася ўсім: і папам, і кулакам, і пілсудскім, і чэмблерленам. Хадзілі мы ў юнітурмашках. Штосьці рэдка, калі пабачыць цяпер камсамольскія калоны на гарадскіх вуліцах і рэдка пачауч на іх задорныя камсамольскія песні. Думаю, што, можа, якія-небудзь новыя прычыны траба прымудраць для камсамольскіх маршаў, але правадаць іх трэба. І пеши, пад якія цвяка было б марыштраваць, трэба стварыць. Узімі ѿсь гэта здэрдавыя патрэбтычныя дух у нашай моладзі і будзе добра падрыхтоўваць і да службы ў Савецкай Арміі.

Я ведаю, што наша моладзь цікавіцца не толькі ўсім, але, можа, і

гэта не пашкодзіць. А вось што мяне хочацца перайсці да выхавання на шай дзетвары, да школы. Дрэнна мы вучым, як трэба любіць родны край, шанаваць сваю прыроду. Да і мноўгі нашы настаўнікі, відаць, не атрымалі належнае падрыхтоўкі ў гэтым вялікім і адказным пачынку. Інай чым вытлумачыць той факт, які мне давялося бачыць самому. Неня увесну ў невялікі лясок, што калі «Мінскага мора», настаўніца, відаць, прыходзіць да гэтага. Проста пішу ў такім парадку — як думкі прыходзяць. Вось і цяпер ад моладзі мне хочацца перайсці да выхавання на шай дзетвары, да школы. Дрэнна мы вучым, як трэба любіць родны край, шанаваць сваю прыроду. Да і мноўгі нашы настаўнікі, відаць, не атрымалі належнае падрыхтоўкі ў гэтым вялікім і адказным пачынку. Інай чым вытлумачыць той факт, які мне давялося бачыць самому. Неня увесну ў невялікі лясок, што калі «Мінскага мора», настаўніца, відаць, прыходзіць да гэтага. Проста пішу ў такім парадку — як думкі прыходзяць. Вось і цяпер ад моладзі мне хочацца перайсці да выхавання на шай дзетвары, да школы. Дрэнна мы вучим, як трэба любіць родны край, шанаваць сваю прыроду. Да і мноўгі нашы настаўнікі, відаць, не атрымалі належнае падрыхтоўкі ў гэтым вялікім і адказным пачынку. Інай чым вытлумачыць той факт, які мне давялося бачыць самому. Неня увесну ў невялікі лясок, што калі «Мінскага мора», настаўніца, відаць, прыходзіць да гэтага. Проста пішу ў такім парадку — як думкі прыходзяць. Вось і цяпер ад моладзі мне хочацца перайсці да выхавання на шай дзетвары, да школы. Дрэнна мы вучим, як трэба любіць родны край, шанаваць сваю прыроду. Да і мноўгі нашы настаўнікі, відаць, не атрымалі належнае падрыхтоўкі ў гэтым вялікім і адказным пачынку. Інай чым вытлумачыць той факт, які мне давялося бачыць самому. Неня увесну ў невялікі лясок, што калі «Мінскага мора», настаўніца, відаць, прыходзіць да гэтага. Проста пішу ў такім парадку — як думкі прыходзяць. Вось і цяпер ад моладзі мне хочацца перайсці да выхавання на шай дзетвары, да школы. Дрэнна мы вучим, як трэба любіць родны край, шанаваць сваю прыроду. Да і мноўгі нашы настаўнікі, відаць, не атрымалі належнае падрыхтоўкі ў гэтым вялікім і адказным пачынку. Інай чым вытлумачыць той факт, які мне давялося бачыць самому. Неня увесну ў невялікі лясок, што калі «Мінскага мора», настаўніца, відаць, прыходзіць да гэтага. Проста пішу ў такім парадку — як думкі прыходзяць. Вось і цяпер ад моладзі мне хочацца перайсці да выхавання на шай дзетвары, да школы. Дрэнна мы вучим, як трэба любіць родны край, шанаваць сваю прыроду. Да і мноўгі нашы настаўнікі, відаць, не атрымалі належнае падрыхтоўкі ў гэтым вялікім і адказным пачынку. Інай чым вытлумачыць той факт, які мне давялося бачыць самому. Неня увесну ў невялікі лясок, што калі «Мінскага мора», настаўніца, відаць, прыходзіць да гэтага. Проста пішу ў такім парадку — як думкі прыходзяць. Вось і цяпер ад моладзі мне хочацца перайсці да выхавання на шай дзетвары, да школы. Дрэнна мы вучим, як трэба любіць родны край, шанаваць сваю прыроду. Да і мноўгі нашы настаўнікі, відаць, не атрымалі належнае падрыхтоўкі ў гэтым вялікім і адказным пачынку. Інай чым вытлумачыць той факт, які мне давялося бачыць самому. Неня увесну ў невялікі лясок, што калі «Мінскага мора», настаўніца, відаць, прыходзіць да гэтага. Проста пішу ў такім парадку — як думкі прыходзяць. Вось і цяпер ад моладзі мне хочацца перайсці да выхавання на шай дзетвары, да школы. Дрэнна мы вучим, як трэба любіць родны край, шанаваць сваю прыроду. Да і мноўгі нашы настаўнікі, відаць, не атрымалі належнае падрыхтоўкі ў гэтым вялікім і адказным пачынку. Інай чым вытлумачыць той факт, які мне давялося бачыць самому. Неня увесну ў невялікі лясок, што калі «Мінскага мора», настаўніца, відаць, прыходзіць да гэтага. Проста пішу ў такім парадку — як думкі прыходзяць. Вось і цяпер ад моладзі мне хочацца перайсці да выхавання на шай дзетвары, да школы. Дрэнна мы вучим, як трэба любіць родны край, шанаваць сваю прыроду. Да і мноўгі нашы настаўнікі, відаць, не атрымалі належнае падрыхтоўкі ў гэтым вялікім і адказным пачынку. Інай чым вытлумачыць той факт, які мне давялося бачыць самому. Неня увесну ў невялікі лясок, што калі «Мінскага мора», настаўніца, відаць, прыходзіць да гэтага. Проста пішу ў такім парадку — як думкі прыходзяць. Вось і цяпер ад моладзі мне хочацца перайсці да выхавання на шай дзетвары, да школы. Дрэнна мы вучим, як трэба любіць родны край, шанаваць сваю прыроду. Да і мноўгі нашы настаўнікі, відаць, не атрымалі належнае падрыхтоўкі ў гэтым вялікім і адказным пачынку. Інай чым вытлумачыць той факт, які мне давялося бачыць самому. Неня увесну ў невялікі лясок, што калі «Мінскага мора», настаўніца, відаць, прыходзіць да гэтага. Проста пішу ў такім парадку — як думкі прыходзяць. Вось і цяпер ад моладзі мне хочацца перайсці да выхавання на шай дзетвары, да школы. Дрэнна мы вучим, як трэба любіць родны край, шанаваць сваю прыроду. Да і мноўгі нашы настаўнікі, відаць, не атрымалі належнае падрыхтоўкі ў гэтым вялікім і адказным пачынку. Інай чым вытлумачыць той факт, які мне давялося бачыць самому. Неня увесну ў невялікі лясок, што калі «Мінскага мора», настаўніца, відаць, прыходзіць да гэтага. Проста пішу ў такім парадку — як думкі прыходзяць. Вось і цяпер ад моладзі мне хочацца перайсці да выхавання на шай дзетвары, да школы. Дрэнна мы вучим, як трэба любіць родны край, шанаваць сваю прыроду. Да і мноўгі нашы настаўнікі, відаць, не атрымалі належнае падрыхтоўкі ў гэтым вялікім і адказным пачынку. Інай чым вытлумачыць той факт, які мне давялося бачыць самому. Неня увесну ў невялікі лясок, што калі «Мінскага мора», настаўніца, відаць, прыходзіць да гэтага. Проста пішу ў такім парадку — як думкі прыходзяць. Вось і цяпер ад моладзі мне хочацца перайсці да выхавання на шай дзетвары, да школы. Дрэнна мы вучим, як трэба любіць родны край, шанаваць сваю прыроду. Да і мноўгі нашы настаўнікі, відаць, не атрымалі належнае падрыхтоўкі ў гэтым вялікім і адказным пачынку. Інай чым вытлумачыць той факт, які мне давялося бачыць самому. Неня увесну ў невялікі лясок, што калі «Мінскага мора», настаўніца, відаць, прыходзіць да гэтага. Проста пішу ў такім парадку — як думкі прыходзяць. Вось і цяпер ад моладзі мне хочацца перайсці да выхавання на шай дзетвары, да школы. Дрэнна мы вучим, як трэба любіць родны край, шанаваць сваю прыроду. Да і мноўгі нашы настаўнікі, відаць, не атрымалі належнае падрыхтоўкі ў гэтым вялікім і адказным пачынку. Інай чым вытлумачыць той факт, які мне давялося бачыць самому. Неня увесну ў невялікі лясок, што калі «Мінскага мора», настаўніца, відаць, прыходзіць да гэтага. Проста пішу ў такім парадку — як думкі прыходзяць. Вось і цяпер ад моладзі мне хочацца перайсці да выхавання на шай дзетвары, да школы. Дрэнна мы вучим, як трэба любіць родны край, шанаваць сваю прыроду. Да і мноўгі нашы настаўнікі, відаць, не атрымалі належнае падрыхтоўкі ў гэтым вялікім і адказным пачын